

Snovi kao umetnička arhiva

Online konferencija o ulozi snova u umetničkom stvaralaštvu
25–27. april 2025.

Pet umetnika iz različitih oblasti govore o tome kako zapisuju, promišljaju i pretvaraju snove u umetnička dela.

Učesnici:

Sonja Đekić: Zapisi snova kao arhiva u dokumentarnom filmu.

Aleksandar Zograf: Stanja bliska snu i kolektivno nesvesno u stripu.

Narcis Alispahić: O unutrašnjem pejzažu oblikovanom kroz slikarstvo.

Milan Đurđević: Zapisivanje snova i sanjanje muzike.

Didem Kris: Savremeni teatar kao prostor imaginacije i otpora.

Raspored:

Petak, 25. april – 18:00 – Sonja Đekić

Subota, 26. april – 11:00 – Aleksandar Zograf / 13:00 – Narcis Alispahić

Nedelja, 27. april – 11:00 – Milan Đurđević / 13:00 – Didem Kris * eng

Prijava je obavezna putem linka: <https://forms.gle/37RoLg9C9vfEygvn8>

Prijavljeni učesnici dobiće Zoom linkove na e-mail. Učešće na konferenciji je besplatno. Broj učesnika je ograničen. Sva predavanja biće održana na srpskom jeziku, osim izlaganja Kris Didem, koje će biti na engleskom.

Konferencija je koncipirana tako da svaki od pet umetnika ima na raspolaganju približno jedan sat za svoje izlaganje, nakon čega sledi polučasovni razgovor sa publikom. Cilj je da se otvori prostor za aktivnu diskusiju o temama koje predavanja pokreću, kao i o mogućnostima prevođenja snova u različite umetničke forme i izraze.

Kompletna konferencija biće snimljena i naknadno dostupna na web-sajtu www.dreamcollector.rs

---

„Vizija iz sna” (1525) Albrehta Direra prvi je zabeležen opis u zapadnoj umetnosti umetnikovog ličnog sna. Akvarel, naizgled nanesen u brzini posle buđenja, prikazuje vođeni potop koji se sa neba stušio na njega. „Probudio sam se drhteći u svakom udu i trebalo mi je dugo vremena da se oporavim”, zapisao je slavni umetnik.

Da li umetnici zapisuju svoje snove? I šta rade sa njima posle – da li ih promišljaju, tumače, pretvaraju u umetnička dela? Kako snovi utiču na njihov proces stvaranja? Koju ulogu u tom procesu igra intuicija? Šta znači biti umetnik danas i kako umetnici vide naš svet, da li se osećaju kao deo neke grupe ili pokreta, i da su njihova dela u vezi sa nekim širim, kolektivnim strujanjima?

Tokom proteklih godina, radeći na filmu zasnovanom na zapisima snova, Sonja je otkrila da veliki broj umetnika beleži svoje snove, ili ih smatra važnim delom sopstvene kreativnosti - iako o tome retko javno govore. Pored nje, na konferenciji učestvuje još četvoro umetnika iz različitih oblasti: stripa, slikarstva, muzike i pozorišta. Biće to prilika da zaronimo u njihove intimne stvaralačke svetove, upoznamo načine na koji se odnose prema snovima, i dublje istražimo drevnu, tiho prisutnu tradiciju pričanja snova. Učesnici ove konferencije pažljivo su birani – ne samo po bliskosti temi, već i po svom autentičnom stvaralačkom putu, često nezavisnom od institucionalnih okvira i ustaljenih obrazaca.

Petak, 25. april

18:00–19:30

Sonja Đekić

*Zapisi snova kao arhiva u
dokumentarnom filmu –
traganje za filmom u tuđem snu*

Sonja Đekić je filmska rediteljka koja pod motom: „dokumentarni film je poslednja avantura na planeti!“ istražuje život, neprestano preispitujući sam medij filma.

U uvodnom predavanju Sonja će predstaviti svoj višegodišnji rad na filmu zasnovanom na zapisima snovima umetnika **Vladana Radovanovića**, kada je i počela da razmatra zapise snove kao fiktivno-faktičke beleške, tj. kao svojevrсну arhivu iz koje se može stvarati.

U svom izlaganju ona će baviti i problematikom rada se „materijalom“ drugog umetnika, načinom na koji je estetika Radovanovićevog „Snevača“ uticala na njene snove, da li su njeni pokušaji da sanja rešenja za film bili uspešni, te na koje načine se njeno istraživanje razgranavalo u širi projekat „Sakupljač snova“ koji se bavi vezom snova i stvaralaštva.

Aleksandar Zograf (pravim imenom Saša Rakezić) jedan je od najznačajnijih strip autora sa prostora bivše Jugoslavije, čiji su radovi prepoznati i objavljivani širom Evrope, Amerike i Japana. Od ranih 1990-ih, kada je kroz fanzine i nezavisne izdavače počeo da objavljuje introspektivne stripove bazirane na snovima i unutrašnjim stanjima, pa sve do danas, Zograf je ostao dosledan istraživač oniričkog i nesvesnog.

U svom predavanju Zograf će govoriti o tome kako se različita stanja snova odražavaju na naše živote i umetničko stvaranje. Iako je deo društvene konvencije da se "snom" naziva isključivo stanje dubokog sna tokom REM faze, postoje i druga stanja sna koja najčešće ostaju neimenovana, a ponekad tek budu percipirana kao maglovita mogućnost, ili nagoveštaj. Aleksandar Zograf se tokom godina u svom radu na stripu i ilustraciji bavio pre svega stanjem polusna (hipnagogičke vizije), lucidnog sna, i drugih graničnih oblasti snevanja. U svom umetničkom radu on se dotiče i tako složenih pitanja kao što je kolektivno nesvesno, i kolektivno projektovanje stvarnosti koje se u priličnoj meri, po tvrdjenju autora, dešava u snu.

www.aleksandarzograf.com

 Subota, 26. april

 11:00–12:30

Aleksandar Zograf

Stanja bliska snu – lucidno, hipnagogično i kolektivno nesvesno u stripu

O crtanju snova i granicama između unutrašnje i spoljašnje stvarnosti.

50 SIGHS

FUNTASTIC UNITED NATIONS

Narcis Alispahić rođen je u Bosni i Hercegovini, školovao se u Novom Sadu i Ženevi, živio je u Francuskoj i Ekvadoru, a nedavno se preselio u Estoniju. Tokom godina razvio je raznolik umetnički opus koji obuhvata slikarstvo, crtež, štampu, skulpturu i video radove. Njegov izraz je snažno obojen neoekspresionizmom i filozofskim promišljanjem savremenog sveta, a u poslednje vreme sve više ga oblikuju – snovi.

Narcis će govoriti o tome kako su snovi spontano ušli u njegov rad – najpre kao maštovite slike nepostojećih pejzaža, a potom i kao snažni, inicijacijski snovi i vizije budućih putovanja. Kroz dugogodišnju praksu crtanja bez referenci, njegov unutrašnji svet postao je toliko bogat da ga podsvest prepoznaje kao realan, pa danas često sanja da putuje po egzotičnim mestima koja nikada nije posetio: Adis Abeba, Pjongjang, London, Najrobi... U tim snovima on je – kako kaže – ono što je oduvek želeo da bude: posmatrač lepote stvorenog sveta. Predavanje će otvoriti pitanja o ulozi podsvesti i intuicije, duhovnosti i stvaralaštva, kao i na koji način snovi mogu postati alat umetničke spoznaje.

 Subota, 26. april

 13:00–14:30

Narcis Alispahić

*Putnik kroz imaginarne predele:
snovi kao produžetak umetničke
prakse*

O snovima kao mestima postojanja i
unutrašnjem pejzažu oblikovanom
kroz slikarstvo.

www.narcisalispahicartist.wordpress.com

Milan Đurđević je nagrađivani kompozitor primenjene muzike, poznat po radu na filmovima, animiranim serijama, savremenom baletu i televizijskim projektima, ali i po kompozicijama ozbiljne muzike. Osim toga, on je i dugogodišnji urednik muzičkog programa u Domu kulture Studentski grad.

U svom predavanju, Milan će podeliti lično iskustvo rada sa snovima kroz sopstvenu intenzivnu praksu zapisivanja, analize i prepoznavanja simbola koji izranjaju iz nesvesnog. Govoriće o tome kako se snovi ne samo reflektuju u njegovoj muzici, već kako je ponekad i čitava kompozicija – melodija, atmosfera, pa čak i poruka – došla u snu, kao poklon iz nevidljivog sveta. Učesnici će imati priliku da čuju kratku muzičku temu koju je sanjao, kao i verziju koju je potom doradio na javi. Milan će se osvrnuti i na neka malo poznata dela klasične muzike nastala iz snova i vizija, ističući paradoks snene stvaralačke inspiracije – zvuk bez vazduha i borbu da se melodije prenesu iz sna u stvarnost.

www.soundcloud.com/milan-sv-djurdjevic

 Nedelja, 27. april

 11:00–12:30

Milan Đurđević

*Zapisivanje snova i sanjanje muzike –
zvuk iz nesvesnog*

O simbolima u snovima, i izazovu
prenošenja snevanih melodija u javu.

Slika 2 (556)

*Dvorište zgrade u
kojoj sam rođen. Tu
sam živio do četvrte
godine, ali sam ga
sanjao kroz ceo život,
da bih se pre tri
godine vratio u isti
stan u kome sam
rođen. Intuitivno sam
znao, kroz taj
ponavljajući san sa
malim varijacijama, da
ću se vratiti na ovo
mesto i u ovaj stan.*

Didem Kris je multidisciplinarna umetnica poreklom iz Turske, koja trenutno živi i radi u Beču. Njeno stvaralaštvo obuhvata savremeni teatar, performans i pisanje, a fokusira se na teme identiteta, kolektivne traume i snova kao prostora otpora i imaginacije. Doktorirala je na Goldsmiths Univerzitetu u Londonu, a kroz svoj rad kombinuje praksu sanjanja sa savremenim metodama razvojnog („devised“) teatra – kolektivnog, eksperimentalnog pristupa pozorištu.

U svom predavanju Didem će govoriti o tome kako snovi, iako krhki i prolazni, mogu postati moćni alati umetničkog i društvenog otpora. Polazeći od svakodnevnog vođenja dnevnika snova, ona pokazuje kako se sanjani pejzaži mogu pretočiti u scenske svetove, kao što je to činila u predstavama *Out Loud* i *Out Loud Resistance*, koje prikazuju podzemne gradove izgubljenih glasova i snovitog bunta. Predavanje nas poziva da pozorište zamislimo kao prostor u kome se otpor ne samo izgovara, već i – sanja.

<https://www.ddmkrs.com>

 Nedelja, 27. april

 13:00–14:30

Kris Didem

*Između noćnih mora i snova:
kreativni proces u savremenom
“devised” performansu*

Raspored konferencije SNOVI KAO UMETNIČKA ARHIVA

25–27. april 2025.

 Petak, 25. april

 18:00–19:30

Sonja Đekić

Zapisi snova kao arhiva u dokumentarnom filmu – traganje za filmom u tuđem snu

Koliko je moguće razumeti tuđe zapise snova i predstaviti ih u dokumentarnom filmu?

 Subota, 26. april

 11:00–12:30

Aleksandar Zograf

Stanja bliska snu – lucidno, hipnagogično i kolektivno nesvesno u stripu

O crtanju snova i granicama između unutrašnje i spoljašnje stvarnosti.

 13:00–14:30

Narcis Alispahić

Putnik kroz imaginarne predele – snovi kao produžetak umetničke prakse

O snovima kao mestima postojanja i unutrašnjem pejzažu oblikovanom kroz slikarstvo.

 Nedelja, 27. april

 11:00–12:30

Milan Đurđević

Zapisivanje snova i sanjanje muzike – zvuk iz nesvesnog

O simbolima u snovima, i izazovu prenošenja snevanih melodija u javu.

 13:00–14:30

Kris Didem / Predavanje je na engleskom

Između noćnih mora i snova: kreativni proces u savremenom “devised” performansu

O zapisima snova koji kroz kolektivno scensko stvaranje postaju prostor imaginacije, otpora i alternativnog doživljaja stvarnosti.

---

* Zoom linkovi će biti poslani učesnicima koji se prijave.

Prijava je obavezna putem linka: <https://forms.gle/37RoLg9C9vfEygvn8>

Učešće na konferenciji je besplatno. Broj učesnika je ograničen. Sva predavanja biće održana na srpskom jeziku, osim izlaganja Kris Didem, koje će biti na engleskom.

